

(2) Најкасније три мјесеца прије истека рока ревизије рјешења имаоца дозволе подноси нови захтјев за доношење рјешења којим се даје дозвола за пружање услуга у области примјене средстава за заштиту биља.

(3) Период важења дозволе продужиће се на основу провјере знања имаоца дозволе и провјере рада.

Члан 12.

(1) Министарство води евиденцију издатих, продужених и укинутих дозвола.

(2) Евиденција из става 1. овог члана садржи:

1) датум подношења захтјева на основу којег је донијето рјешење којим се даје дозвола,

2) име и презиме лица које је добило дозволу,

3) пребивалиште,

4) број и датум рјешења којим се даје дозвола,

5) стручна спрема, уз навођење смјера,

6) број и датум рјешења којим се продужава рок важења дозволе,

7) број и датум рјешења којим се укида дозвола.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-984/22
21. априла 2022. године
Бањалука

Министар,
Др **Борис Пашалић**, с.р.

ПРИЛОГ

Образац 1.

Захтјев за полагање стручног испита за добијање дозволе за пружање стручних услуга у области примјене средстава за заштиту биља

1. Име (име једног родитеља) и презиме: _____

2. Датум и мјесто рођења: _____

3. Адреса становања: _____

4. Назив факултета, смјер и година завршетка: _____

5. Назив послодавца код кога је кандидат запослен: _____

Уз захтјев прилажем:

Датум:

Потпис подносиоца Захтјева

Образац 2.

ЗАПИСНИК

о полагању стручног испита за добијање дозволе за пружање стручних услуга у области средстава за заштиту биља

Број: _____

Датум: _____

Испит полаже кандидат _____, рођен/а _____ у _____, општина _____

Кандидат је полагао испит пред Комисијом:

1. _____

2. _____

3. _____

Према оцјени испитне комисије, кандидат _____ је испит положио / није положио, дана _____, односно упућује се на поправни испит из _____

ПОТПИС КАНДИДАТА

СЕКРЕТАР КОМИСИЈЕ

Образац 3.

УВЈЕРЕЊЕ

О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ ЗА ДОБИЈАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА У ОБЛАСТИ СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ БИЉА

Република Српска

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Комисија за полагање испита

Број: _____

Датум: _____

На основу члана _____ Правилника о условима и начину полагања стручног испита за добијање дозволе за пружање услуга из области средстава за заштиту биља ("Службени гласник Републике Српске", број _____), Комисија издаје

У В Ј Е Р Е Њ Е

о положеном испиту за пружање услуга из области средстава за заштиту биља

(презиме, очево име и име)

рођен/а _____ године у _____, општина _____

Полагао/ла је испит за добијање дозволе за пружање услуга из области средстава за заштиту биља, дана _____ пред Комисијом за полагање испита и према оцјени Комисије

ИСПИТ ЈЕ ПОЛОЖИО/ЛА

Предсједник Комисије

838

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 115/18, 111/21 и 15/22), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ *Tomato spotted wilt virus*, TSWV У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2022. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Tomato spotted wilt virus*, TSWV на подручју Републике Српске у 2022. години.

Члан 2.

Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Tomato spotted wilt virus*, TSWV код произвођача расада, произвођача поврћа и цвијећа и других врста домаћина патогена који су наведени у члану 4. овог програма, те мјестима продаје расада биљака домаћина (тржнице/пијаце).

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Tomato spotted wilt virus*, TSWV спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Институција која има овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана (у даљем тексту: овлашћена институција) спроводи посебан надзор код произвођача расада, произвођача поврћа и цвијетних врста, те мјеста промета биљака које су домаћини *Tomato spotted wilt virus*, TSWV.

(3) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(4) Програм посебног надзора подразумева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

Члан 4.

(1) Програмом посебног надзора обухваћене су најважније биљке домаћини овог вируса: паприка (*Capsicum annuum* L.), парадајз (*Solanum lycopersicum* L.), плави патлиџан (*Solanum melongena* L.), салата (*Lactuca sativa* L.), грашак (*Pisum sativum* L.), пасуљ (*Phaseolus vulgaris* L.), врежасте културе (краставац, диња, лубеница), дуван (*Nicotiana tabacum* L.), кромпир (*Solanum tuberosum* L.), велики број украсних биљака (*Chrysanthemum indicum* и *Pelargonium* L., *Alstroemeria*, *Anemone*, *Antirrhinum*, *Araceae*, *Aster*, *Begonia*, *Bouvardia*, *Calceolaria*, *Callistephus*, *Celosia*, *Cestrum*, *Columnea*, *Cyclamen*, *Dahlia*, *Dendranthema x grandiflorum*, *Eustoma*, *Fatsia japonica*, *Gazania*, *Gerbera*, *Gladiolus*, *Hydrangea*, *Impatiens*, *Iris*, *Kalanchoe*, *Leucanthemum*, *Limonium*, *Pelargonium*, *Ranunculus*, *Saintpaulia*, *Senecio cruentus*, *Sinningia*, *Tagetes*, *Verbena*, *Vinca* и *Zinnia*) и друге које буду очитовале симптоме обољења вирусом.

(2) *Tomato spotted wilt virus*, *TSWV* преноси се зараженим расадом и резницама и трипсима, од којих су најважнији *Frankliniella occidentalis* (западни цвјетни трипс), *F. schultzei* (памуков трипс), *F. fusca* (луков трипс), *Thrips tabaci* (дуванов трипс), *T. setosus*, *T. moultoni*, *F. tenuicornis*, *F. bispinosa*, *Lithrips dorsalis* и *Scirtothrips dorsalis*.

Члан 5.

(1) Визуелне прегледе и узимање службених узорака у производним засадима и расадницима домаћина врши овлашћена институција, уз присуство запослених у Министарству који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и засад за узимање узорака.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорака на мјестима промета биљака домаћина (тржнице/пијаче) врши овлашћена институција уз присуство Републичке управе за инспекцијске послове, која одређује локацију узимања узорака.

(3) Лабораторијске анализе свих службених узорака на присуство карантинског вируса овог програма врши овлашћена институција.

Члан 6.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетног вируса и вектора, климатских услова за њихов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљне врсте биљки домаћина.

Члан 7.

Прописани ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 8.

Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско испитивање присуства *Tomato spotted wilt virus*, *TSWV* из производних засада, регистрованих расадника и мјеста промета приказани су у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорака биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

(1) Визуелно се прегледају површине на којима су заступљене биљке домаћини, а при опису мјеста и узимања узорака описује се мјесто узорковања са обавезним означавањем GPS позиције, те се то наводи у Записнику о узи-

мању узорака и пријави узорака, који се налази се у Прилогу 3. овог програма и чини његов саставни дио.

(2) На основу резултата спровођења овог програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћене институције дужне су да израде карту подручја са извршеним визуелним прегледима, карту локација узорковања и карте локација са позитивним узорцима користећи Фито-Гис апликацију.

(3) Карте из става 2. овог члана достављају се Министарству у електронском облику.

Члан 10.

(1) Рок за узимање узорака код произвођача расада, произвођача поврћа и цвјетних врста, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа јесте 1. децембар 2022. године.

(2) Коначни извјештај о спроведеном програму и карте из члана 9. став 2. овог програма достављају се Министарству до 10. децембра 2022. године.

(3) Вршиоци посебног надзора одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања карантинских вируса који су предмет посебног надзора.

(4) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, вршиоци одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о том обавјештава Министарство.

(5) Укупни резултати овог програма воде се и достављају Министарству на обрасцима 1. и 2, који се налазе у Прилогу 4. овог програма и чине његов саставни дио.

Члан 11.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2022. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 12.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством *Tomato spotted wilt virus*, *TSWV* на подручју Републике Српске у 2021. години ("Службени гласник Републике Српске", број 51/21).

Члан 13.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-797/22
21. априла 2022. године

Министар,
Др **Борис Пашалић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања

0.1. Ток визуелног прегледа

Симптоми проузроковани другим *tospovirusima* не разликују се од оних које изазива *TSWV*. Симптоми могу подсећати на физиопатије или на симптоме бактеријских или микозних обољења. Некротичне пјеге на лишћу могу да подсећају и на оштећења од пестицида. У неким случајевима заразе су латентне, односно без видљивих симптома. Такве биљке представљају највећу опасност и извор заразе у затвореним просторима. Код биљака домаћина, укључујући парадајз, импатиенс, цикламу, бегонију и глосинију, јављају се специфични симптоми у виду концентричних прстенова на лишћу, цвјетовима или плодовима. Ове зонирани пјеге, које имају изглед мете, у почетку су жуте или љубичасте, а касније могу да постану жутосмеђе или смеђе. Као специфични симптоми јављају се и бронзаста боја на најмлађем лишћу парадајза и љубичасте пруге на стаблу парадајза и импатиенса. Заједничко за испољаване симптома на различитим домаћинима јесу прстеносте пјеге (жути или тамносмеђи некротични прстенови) или друге линијске шаре, црне пруге на петелкама и стаблу, некротичне пјеге на лишћу или некроза врха биљака. На парадају се уочава бронзавост лишћа, коврцање, некротичне пруге и тачке на лишћу. Тамносмеђе пруге се појављују и на лисним дршкама, стабљаци и вршним дијеловима. Биљке су крхљаве и слабијег пораста у

поређењу са незараженим. Зрели плодови испољавају свијетло-црвене или жуте регије на pokožици. На паприци симптоми се огледају појавом кржљавих и хлоротичних биљака. Лишће може да испољава хлоротичну цртивост или мозаик са некротичним пјегама. Некротичне пруге јављају се и на стабљници све до терминалних изданака. Код салате инфекција почиње на лишћу које постаје хлоротично са смеђим мрљама. Промјена боје се шири на унутрашње лишће и доводи до престанка раста на једној страни биљке. На хризантемама постоји широк спектар варијација симптома између сорти. Обично црне пруге на стабљници и увелост се појављују. На *Sinningia* spp инфидирани листови показују жуте или смеђе пјеге на листовима или различите патерне. Некротичне прстенасте пјеге на лишћу импатиенса.

0.2. Узимање узорка

Приликом узорковања треба водити рачуна о неравнојерној дистрибуцији вируса у биљци. Начин одабира биљног материјала: препоручен за припрему узорка за тестирање ELISA тестом и RT PCR. Неопходно је узорковати биљни орган са израженим симптомима, узорак формирати и од различитих симптома на различитим биљним органима, са више дијелова исте биљке. Обратити пажњу да се одвојени узорци формирају од што различитијих симптома присутних у усјева.

Уколико не постоје биљке са симптомима, потребно је извршити преглед усјева у проходу у облику слова W или дијагонално или по редовима. Без обзира на то који начин прохода се одабере, треба сакупити лишће биљака без симптома по случајном избору. Најмање по 50 узорка листова треба сакупити из једног усјева. Од сакупљеног лишћа без симптома треба правити збирне узорке, пет група по десет листова, за лабораторијско тестирање.

Када се ради о резницама као вегетативном пропaгaтивном материјалу или усјеву који је јако осјетљив, неопходно је стално

узорковање биљака без симптома, јер оне служе као извор инокулама за даље ширења TSWV.

Приликом провјеравања фитосанитарног статуса расада парадајза на економски важне вирусе треба укључити и TSWV, јер је парадајз једна од јако осјетљивих гајених биљака на овај вирус. Узорковања треба обавити када је расад у фази да има четири до шест правих листова. Ако је у питању мања производња расада, преглед и узорковање треба обавити како је то напријед наведено. У случају веће производње парадајза, гдје је производња по једном стакленичком објекту око 100.000 сијанца парадајза у полистиренским контејнерима, узорковање треба обавити по раму облика слова W на сваких 2 m² (око 2.300 биљака), те треба сакупити 24 подзорка које чине листови појединачних биљака. Тако одабрани подзорци чувају се у једној пластичној кеси и од њих се формира јединица узорка за тестирање, чија величина треба да буде 1,2 g.

0.3. Методологија лабораторијских анализа биљних узорка

Врши се међународно признатим методама описаним у PM 7/34 (1) Tomato spotted wilt tospovirus, Impatiens necrotic spot tospovirus and Watermelon silver mottle tospovirus, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2004) 34 и PM 7/139 (1) Tospoviruses (Genus Orthotospovirus), OEPP/EPPO Bulletin (2020) 50 (2), 217–240.

ПРИЛОГ 2.

Табела 1. Преглед дистрибуције и броја узорка за лабораторијско тестирање у мјестима раста и промета биљака домаћина у Републици Српској

Регија	Биљке домаћини (повртарско-ратарске биљке, цвијеће и украсно биље)
Производни засади, регистровани расадници и мјеста промета	50

ПРИЛОГ 3.

Записник

за посебан надзора над присуством TSWV Tomato spotted wilt virus (прегледи површина произвођача расада, производних засада и мјеста производње биљки домаћина за лабораторијску анализу)

Број: бр. регије – бр. службе – крај маја до краја јуна – ваш број, година

Нпр.: 01-01а-III-10/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.../2022.

Датум:

Шифре узорка:

Подаци о произвођачу

Назив	
Адреса	
Телефон	
Број пољопривредног газдинства	

Подаци о биљној врсти

Подручје	
Општина	
Кагастарска општина	
Потес	
Прегледана површина	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста биљке домаћина	
Сорта	
Дијелови биљке који се узоркују	
Поријекло расада уколико је производни засад	

Примједбе: _____

Одговорно лице
произвођач/увозник/власник биља

Овлашћено лице
за преглед

ПРИЛОГ 4.

Образац 1. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством TSWV на биљкама домаћинима из члана 4. овог програма, који је спроведен од овлашћене институције на унутрашњем подручју Републике Српске у 2022. години

Произвођачи расада	Повртарско-ратарске биљке	Цвијеће и украсне биљке	Укупно
Број узорка за лабораторијску анализу			

Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			
Производни засади	Повртарско-ратарске биљке	Цвијеће и украсне биљке	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			
Мјеста промета	Повртарско-ратарске биљке	Цвијеће и украсне биљке	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			

Образац 2. Списак GPS координата у XY координатном систему са мјеста узорковања

Редни број	Подручје	Власник биља	Х координата	У координата	Вријеме прегледа/узорковања	Лице које је узорковало	Биљна врста	Резултат лабораторијске анализе
1.								

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронској форми потребно је доставити Министарству на имејл-адресу: mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2022. године.

839

На основу члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 115/18, 111/21 и 15/22), а у вези са чланом 23. став 3. Одлуке о квалитету течних нафтних горива ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 27/02, 28/04, 16/05, 14/06, 22/07, 101/08, 71/09, 58/10 и 73/10), министар енергетике и рударства д о н о с и

ПРОГРАМ

УТВРЂИВАЊА УСКЛАЂЕНОСТИ КВАЛИТЕТА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА ЗА ЉЕТНУ СЕЗОНУ 2022. ГОДИНЕ

Члан 1.

Овим програмом уређују се обим и поступак утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива према захтјевима Одлуке о квалитету течних нафтних горива.

Члан 2.

(1) Контрола усклађености квалитета течних нафтних горива по захтјевима из овог програма одвија се при увозу, транспорту, њиховом стављању у промет и у случајевима када се течна нафтна горива користе за сагоривање ради непосредне производње топлотне енергије.

(2) Број узорака узетих у унутрашњем промету распоређује се на добављаче сразмјерно њиховом учешћу у продаји течних нафтних горива по структури за претходну годину, према броју контрола утврђеном у Табели 1 – Број узорака контроле квалитета течних нафтних горива за љетну сезону 2022. године, која се налази у Прилогу 1. овог програма и чини његов саставни дио.

(3) Број узорака узетих у спољнотрговинском промету (увозу) не одређује се унапријед овим програмом и његовим Прилогом 1, већ се узимање узорака врши у складу са Законом о инспекцијама у Републици Српској.

(4) Добављач течних горива је правно лице које течна горива производи, увози или ставља у промет и користи за сагоривање ради производње топлотне енергије.

(5) Узимање узорака течних нафтних горива при увозу врши се у присуству надлежног републичког техничког или тржишног инспектора приликом царињења за сваког добављача који се бави увозом или транспортом течних нафтних горива до терминала или бензинске пумпне станице и у складу са захтјевима из овог програма.

(6) За све остале добављаче и произвођаче течних нафтних горива узимање узорака течних нафтних горива врши се у присуству надлежног републичког техничког или

тржишног инспектора, и то на бензинским пумпним станицама, терминалима и у транзиту.

(7) За узорковање течних нафтних горива из цистерни са утакањем одоздо (еко-цистерне) из којих се не може узети узорак на стандардан начин у складу са прописаном процедуром, дозвољава се узорковање примјеном стандарда BAS EN ISO 3171 узимањем узорка из цјевовода приликом истакања горива.

Члан 3.

Ако се добављач не налази на попису добављача датом у Табели 1 из Прилога 1. овог програма, дужан је да по налогу надлежног републичког техничког или тржишног инспектора обезбједи инспекцијском тијелу извођење поступка утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива.

Члан 4.

(1) Оцјењивање усклађености квалитета течних нафтних горива обављају инспекцијска тијела која именује Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, користећи услуге испитних лабораторија које имају сједиште на територији Републике Српске.

(2) Инспекцијска тијела из става 1. овог члана дужна су да министарству надлежном за област енергетике доставе доказе о испуњености услова за оцјењивање усклађености квалитета течних нафтних горива.

(3) Докази из става 2. овог члана садрже:

1) рјешење Министарства спољне трговине и економских односа БиХ о именовању инспекцијског тијела за оцјењивање усклађености квалитета течних нафтних горива,

2) сертификат о акредитацији за инспекцијско тијело тип А, са подручјем акредитације, издат од Института за акредитацију БиХ,

3) сертификат о акредитацији за испитну лабораторију која има сједиште на територији Републике Српске, издат од Института за акредитацију БиХ, са обимом акредитације.

(4) У случају да је извршена промјена података у односу на податке који су раније достављени у доказима из става 3. овог члана, а који су релевантни за овај поступак, инспекцијска тијела дужна су да у року од осам дана од дана извршене промјене о томе информишу министарство надлежно за област енергетике.

Члан 5.

(1) Динамику спровођења контроле усклађености квалитета течних нафтних горива, дефинисану по добављачу, врсти горива, броју узорака, датуму узорковања и инспекцијском тијелу, утврђује Републичка управа за инспекциј-